NORAKSTS

Lieta Nr.C04200511
PAC-0422/2016

SPRIEDUMS
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Rīgā 2016.gada 24.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese M.Katlapa
tiesneses G.Freimane un S.Krūmiņa
ar sekretāri K.Merlaju,
piedaloties prasītājas AS „Trasta Komercbanka" pārstāvjiem /pers. D/ un zvērināta advokāta palīdzei S.Aleksejevai, atbildētāja /pers. H/ pārstāvim zvērinātam advokātam E.Ekartam,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu AS „Trasta Komercbanka" prasībā pret /pers. H/ par parāda piedziņu un /pers. H/ pretprasībā pret AS „Trasta Komercbanka" par parādnieka atbrīvošanu no nelabvēlīgām nokavējuma sekām un zaudējuma piedziņu sakarā ar /pers. H/ apelācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 25.aprīļa spriedumu daļā.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] AS „Trasta Komercbanka" 2011.gada 19.janvārī cēlusi Rīgas apgabaltiesā prasību, kas 2013.gada 14.februārī papildināta, pret /pers. H/ un /pers.H/ mantojuma masu par parāda piedziņu, kurā lūgts tiesu:

- piedzīt no /pers. H/ par labu AS „Trasta Komercbanka" neatmaksāto aizdevuma pamatsummu 700 000 EUR, uzkrātos un nesamaksātos procentus par kredīta izmantošanu 11 223,32 EUR, līgumsodu par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu 206 578,96 EUR un līgumsodu par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu 3421,04 EUR, kopā 921 223,32 EUR;
- piedzīt no /pers. H/ par labu AS „Trasta Komercbanka" tiesāšanās izdevumus, t.i., samaksāto valsts nodevu 3647,84 EUR (2563,72 Ls) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR (3,30 Ls), kopā 3652,53 EUR (2567,02 Ls);
- noteikt tiesības piedziņu vērst tajā skaitā uz nekustamo īpašumu/nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā ar kadastra Nr./numurs A/.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2007.gada 31.janvārī starp AS „Trasta Komercbanka" kā aizdevēju un /pers. H/ kā aizņēmēju tika noslēgts kredīta līgums Nr.HK-198/2007 ar 2007.gada 9.februāra vienošanos Nr.1 par grozījumiem 2007.gada 31.janvārī kredīta līgumā Nr.HK- 198/2007 un 2008.gada 19.februāra vienošanos Nr.2 par grozījumiem kredīta līgumā Nr.HK- 198/2007, saskaņā ar kuru prasītāja izsniedza atbildētājam kredītu 700 000 EUR apmērā. Kredīta izsniegšanas faktu apliecina pieteikumam pievienotais parādnieka konta pārskats.

No kredīta līguma izrietošo saistību izpildes nodrošināšanai saskaņā ar 2007.gada 31.janvāra hipotēkas līgumu Nr.HK-198/1/2007 ar 2007.gada 9.februāra vienošanos Nr.1 par grozījumiem 2007.gada 31.janvārī hipotēkas līgumā Nr.HK-198/1/2007 prasītājas labā tika ieķīlāts nekustamais īpašums - /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā, kas reģistrēts Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas Babītes pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/, ar kadastra numuru /numurs A/un sastāv no zemes gabala 26,05 ha platībā.

Kredīta līguma (saskaņā ar 19.02.2008. vienošanās Nr.2 redakciju) I daļas 5.punktā tika noteikta kredītprocentu samaksas kārtība - līdz katra mēneša 28.datumam, līdz visu kredīta līguma saistību izpildei. Saskaņā ar kredīta līguma I daļas 4.punktu aizņēmējam bija jāmaksā procenti par kredītlīdzekļu izmantošanu kredīta atmaksas termiņa ietvaros pēc procentu likmes, kuru veido fiksētā procentu likme 4,25% gadā un mainīgā procentu likme 3 mēnešu EURIBOR, no izmantojamo kredītlīdzekļu summas par faktisko izmantošanas laiku. Kredīta līguma I daļas 9.punktā tika noteikts līgumsods par maksājuma saistību neizpildi - 1% apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru nokavējuma dienu.

Saskaņā ar kredīta līguma I daļas 4. un 5.punktu nosacījumiem atbildētājam laika posmā līdz 2008.gada 28.decembrim bija jāveic maksājums aprēķināto kredīta procentu 5534,08 EUR apmērā par labu prasītājai. Tomēr minētās saistības atbildētājs savlaicīgi neizpildīja, tāpēc 2009.gada 9.janvārī ar brīdinājumu Nr.06-02.8.1/78 prasītāja brīdināja atbildētāju par uzņemto saistību neizpildi, pieprasot līdz 2009.gada 16.janvārim samaksāt uzskaitīto procentu parāda summu, un samaksāt par maksājumu kavējumu aprēķināto līgumsodu 1% apmērā no parāda summas par katru nokavējuma dienu līdz attiecīgā maksājuma faktiskajam samaksas brīdim.

Saskaņā ar kredīta līguma II daļas 5.1.punkta nosacījumiem aizdevējam ir tiesības vienpusēji atkāpties no šī līguma un pieprasīt no aizņēmēja pirmstermiņa aizdevuma atmaksu, kredītprocentu un aprēķināto līgumsoda samaksu. Savukārt aizņēmējam ir pienākums veikt minētos maksājumus 10 darba dienu laikā no aizdevēja paziņojuma par vienpusēju atkāpšanos no kredīta līguma nosūtīšanas dienas, gadījumā, ja aizdevējs ir konstatējis jebkuru no līgumā minētajiem apstākļiem, tajā skaitā 5.1.1.punktā noteikto - aizņēmējs ir nokavējis jebkuru no šajā līgumā noteikto saistību izpildes termiņu vairāk kā par 15 kalendārajam dienām.

Ievērojot minēto un to, ka atbildētājs joprojām nebija veicis parāda samaksu prasītājai, tad prasītāja ar 2009.gada 21.janvāra paziņojumu Nr.06-02.8.1/255 pieprasīja atbildētājam veikt no kredīta līguma izrietošo saistību pirmstermiņa izpildi un atmaksāt saskaņā ar kredīta līgumu saņemto un neatmaksāto kredītlīdzekļu summu, samaksāt uzskaitītos un nesamaksātos kredītprocentus, kā arī samaksāt par maksājumu kavējumiem aprēķināto līgumsodu par katru nokavējuma dienu līdz attiecīgā maksājuma faktiskajam samaksas brīdim. Paziņojumā atbildētājs arī tika brīdināts, ka maksājuma saistību neizpildes gadījumā prasītāja vērsīs piedziņu uz bankas labā ieķīlāto mantu, t.i. /pers.H/ piederošo nekustamo īpašumu.

Aprēķinātais kopējais parāds atbilstoši Civillikuma 1766.panta noteikumiem ir uzskatāms par aizņēmēja parāda pamatsummu, no kuras turpmāk tiek aprēķināts līgumsods saskaņā ar šī līguma I daļas 9.punkta noteikumiem. Tomēr, neskatoties uz kredīta līguma I daļas 9.punktā pielīgto, prasītāja,

vadoties no samērīguma kritērija, kas savukārt izriet no labas ticības principa, ir nolēmusi vienpusēji samazināt līgumsoda likmi līdz 0,1 % no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru nokavējuma dienu, bet ne vairāk kā 30 % no piešķirtā kredīta pamatsummas apmēra.

Līdz ar to uz prasības celšanas brīdi (2011.gada 13.janvāri) atbildētāja no kredīta līguma izrietošais parāds pret prasītāju ir 921 223,32 EUR, ko veido: kredīta pamatsummas atlikums 700 000 EUR, uzkrātie un nesamaksātie procenti par kredīta izmantošanu 11 223,32 EUR, līgumsods par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu 206 578,96 EUR, līgumsods par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu 3421,04 EUR.

Pamatojoties uz 2007.gada 31.janvāra hipotēkas līgumu Nr.HK-198/1/2007 par labu bankai ieķīlātais nekustamais īpašums /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā, kas piederēja /pers.H/, kalpo par nodrošinājumu atbildētāja /pers. G/ saistībām. 2009.gada 2.februārī nekustamā īpašuma īpašnieks /pers.H/ nomira. 2010.gada 5.janvārī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" tika publicēts zvērinātas notāres Diānas Tučkus sludinājums par mantojuma atstājēju /pers.H/ ar aicinājumu mantiniekiem pieteikties uz mantojumu 6 mēnešu laikā no publikācijas datuma. Tomēr īpašuma tiesības uz minēto nekustamo īpašumu zemesgrāmatā nav pārreģistrēts no/pers.H/ uz citas personas vārdu, tāpēc prasītāja uzskata, ka prasība ceļama arī pret /pers.H/ mantojuma masu saskaņā ar Civillikuma 382., 383.pantu.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1589., 1716., 1753., 1756., 1764., 1934. un 1943.pantu.

[2] Atbildētājs /pers. G/ 2012.gada 13.septembrī iesniedzis pretprasību pret AS „Trasta Komercbanka" ar trešo personu /pers.F/ par parādnieka atbrīvošanu no nelabvēlīgām nokavējuma sekām un zaudējuma piedziņu, kurā lūgts:

- atsvabināt /pers.H/no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām, t.i. līgumsoda par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu un līgumsoda par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu, kas noteikti 2007.gada 31.janvārī starp AS „Trasta Komercbanka" un /pers. F/ noslēgtajā kredīta līgumā Nr.HK-198/2007;

- piedzīt no AS „Trasta Komercbanka" par labu /pers. H/ zaudējumu atlīdzību 570 287,02 EUR (400 800 Ls) apmērā.

Pretprasībā norādīts, ka 2007.gada 31.janvārī starp prasītāju un atbildētāju tika noslēgts kredīta līgums Nr.HK-198/2007 un vēlāk vienošanās Nr.1 un Nr.2 pie kredīta līguma, saskaņā ar kuru atbildētājs saņēma aizdevumu 700 000 EUR apmērā, ko bija paredzēts izlietot nekustamā īpašuma /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā attīstībai. No saņemtā aizdevuma līdzekļiem tika izstrādāti četri tehniskie projekti, kas tika akceptēti Babītes novada būvvaldē un bija paredzēts zemes gabalu pārdot tālāk pircējiem ar apstiprinātiem inženieru tehniskiem projektiem, no gūtās peļņas atmaksājot prasītājai aizdevumu un kredīta lietošanas procentus.

Līgumā tika paredzēti līdzekļi aizdevuma procentu maksājumiem, kamēr tiek izstrādāti tehniskie projekti, jo kredīta līguma 4.punkts noteica kredītprocentu samaksu katru mēnesi, taču līdzekļu piesaiste līdz zemes gabala ar saskaņotiem tehniskiem projektiem pārdošanai nebija noteikta un paredzamie procentu maksājumi tika iekļauti aizdevuma pamatsummā.

2012.gada 5.septembra vēstulē Babītes novada pašvaldības būvvalde apliecinājusi, ka tās arhīvā atrodas akceptēts 2007.gada 12.martā tehniskais projekts Nr.0113 dzīvojamo māju ciemata /nosaukums/ elektroapgādes ārējie tīkli; akceptēts 2007.gada 16.augustā tehniskais projekts Nr.0551 dzīvojamo māju ciemata /nosaukums/ gāzes apgāde; akceptēts 2007.gada 20.augustā ceļu tehniskais projekts Nr.0572 nekustamā īpašumā /nosaukums/; akceptēts 2007.gada 20.augustā ūdensapgādes un kanalizācijas tehniskais projekts Nr.0574 nekustamā īpašumā /nosaukums/.

Minētie tehniskie projekti, kurus atbildētājs izstrādāja un saskaņoja būvvaldē, bija paredzēti zemes gabala vērtības paaugstināšanai, lai zemes gabalu kā lietu kopību ar saskaņotiem tehniskajiem projektiem, kas nepieciešami dzīvojamo māju ciemata uzbūvēšanai, varētu atsavināt par lielāku cenu, tādējādi gūstot peļņu. Atbildētājs bija pat atradis pircēju, kurš bija gatavs zemes gabalu ar saskaņotajiem tehniskajiem projektiem pirkt, taču 2007.gadā, iestājoties ekonomiskajai krīzei, kredītiestādes pārtrauca jaunu kredītu izsniegšanu un pirkums nenotika tā kā pircējs nespēja piesaistīt nepieciešamos kredītresursus.

Saskaņā ar 1997.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" 110.punktu, ja būvdarbi nav uzsākti, akceptētā izvērstā skiču projekta vai akceptētā tehniskā projekta derīguma termiņš ir divi gadi. Ievērojot, ka pirmais tehniskais projekts - elektroapgādes ārējie tīkli - tika saskaņots 2007.gada 12.martā, tad termiņš būvatļaujas izņemšanai bija 2009.gada 12.marts. Gadījumā, ja būvatļauja akceptēto tehnisko projektu derīguma laikā netiek izņemta, akceptētie tehniskie projekti kļūst bezvērtīgi, jo uz to pamata būvatļauju tehnisko projektu realizācijai nav iespējams saņemt.

Lai nepieļautu šādu situāciju un nepazudinātu ieguldīto darbu, iztērētos līdzekļus tehnisko projektu izstrādē, atbildētājs 2009.gada janvārī telefoniski vērsās pie prasītājas ar lūgumu dot piekrišanu būvatļaujas saņemšanai /nosaukums/ ciema inženierkomunikāciju un ceļa izbūvei, un saņēma prasītājas apsolījumu piekrišanu izsniegt. Būvatļaujas saņemšanai ir nepieciešams iesniegt būvvaldē 1997.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" 116.punktā noteiktos dokumentus, tajā skaitā zemes gabala īpašuma tiesības vai lietošanas tiesības un apbūves tiesības apliecinošus dokumentus. Ja nekustamais īpašums ir apgrūtināts ar hipotēku, ir nepieciešams saņemt hipotekārā kreditora piekrišanu.

2009.gada 2.februārī nomira /pers. H/, kurš bija zemes gabala īpašnieks un hipotēkas devējs prasītājai, lai nodrošinātu atbildētājam izsniegto aizdevumu. 2009.gada 2.aprīlī prasītājai tika iesniegts atbildētāja 2009.gada 31.marta rakstveida iesniegums, kurā atbildētājs lūdza rakstveidā paskaidrot iemeslus informācijas nesniegšanai un piekrišanas neizsniegšanai būvatļaujas saņemšanai. 2009.gada 20.aprīlī atbildētājs rakstveidā informēja prasītāju par /pers. H/ miršanas faktu. 2009.gada 5.maijā atbildētājs saņēma prasītājas atbildi uz iesniegumu, kurā tika informēts par pieņemto kredītkomitejas lēmumu, kā arī to, ka piekrišana būvatļaujas saņemšanai /nosaukums/ ciema inženierkomunikāciju un ceļu izbūvei nevar tikt izsniegta līdz brīdim, kad prasītājai tiks iesniegti dokumenti par /pers. H/ mantiniekiem.

Sakarā ar to, ka prasītāja savu piekrišanu būvatļaujas saņemšanai neizsniedza, beidzās saskaņoto tehnisko projektu derīguma termiņš un šie projekti ir jāizgatavo no jauna, lai varētu saņemt būvatļauju. Tādējādi atbildētājs godprātīgi ir iztērējis aizdevumā saņemtos līdzekļus tehnisko projektu izstrādāšanai un saskaņošanai, taču prasītājas bezdarbības dēļ ir spiests izciest ne tikai kaitīgās sekas, kas izpaužas nespējā gūt peļņu no plānotā projekta realizācijas, bet arī prasītāja ir uzsākusi aizdevuma atgūšanu, ceļot tiesā prasību par parāda un līgumsodu piedziņu.

Tāpēc atbildētājs ir cēlis šo pretprasību par parādnieka atbrīvošanu no neizdevīgām nokavējuma sekām un zaudējumu piedziņu, jo uzskata, ka viņam nav pamata maksāt prasītājai līgumsodu par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu 206 578,96 EUR apmērā un līgumsodu par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu 3421,04 EUR apmērā.

Nespēja izpildīt kredīta līguma saistības, tajā skaitā atmaksāt termiņā pamatsummas un procentu maksājumus radās prasītājas rīcības rezultātā, nepamatoti neizsniedzot hipotekārā kreditora piekrišanu būvatļaujas saņemšanai. Nespējot saņemt no prasītājas šo piekrišanu, projekts zaudēja savu paredzēto vērtību, no kuras bija sākotnēji paredzēts atmaksāt gan aizdevuma pamatsummu, gan procentu maksājumus. No savas puses atbildētājs izdarīja visu iespējamo, lai nepieciešamie tehniskie projekti tiktu izstrādāti un saskaņoti, kā arī savlaicīgi lūdza prasītāju piekrišanas izsniegšanai, lai varētu saņemt būvatļauju un turpināt meklēt pircēju.

Nav šaubu, ka ieķīlātā zemes gabala vērtība atšķiras atkarībā no tā, vai ir saskaņoti tehniskie projekti un saņemta būvatļauja māju ciemata būvēšanai. Ņemot vērā prasītājas intereses nav iespējams rast pamatotu un racionālu argumentu piekrišanas nesniegšanai saņemt būvatļauju, jo būvatļaujas esamība un iespēja realizēt izstrādātos projektus ievērojami paaugstina ķīlas vērtību, kam būtu jābūt primārajai interesei jebkuram hipotekārajam aizdevējam, ja tas darbojas labā ticībā. Arī atbildē uz iesniegumu prasītāja nav norādījusi tiesisko pamatojumu nespējai izsniegt piekrišanu atbildētājam, jo no hipotekārā kreditora viedokļa nav svarīgi kurai personai piekrišana tiek izsniegta, svarīgas ir izmaiņas ieķīlātās mantas sastāvā, kas

saistītas ar piekrišanas došanu. Šādas piekrišanas izsniegšana tikai būtu palielinājusi ieķīlātā zemes gabala vērtību.

Neizdevīgās parādnieka nokavējuma sekas Civillikuma 1657.panta izpratnē ir līgumsoda uzrēķināšana. Atbildētājs no savas puses nav pieļāvis uzmanības trūkumu, vieglprātību vai nolaidību saistību izpildē. Zemes gabala vērtība nepalielinājās, tālākais būvētājs netika piesaistīts un zemes gabals kā lietu kopība netika atsavināts prasītājas vainas dēļ, kas sākotnēji vilcinājās ar piekrišanas došanu, bet vēlāk nepamatoti atteicās piekrišanu izsniegt. Tieši prasītāja ar savu bezdarbību radījusi cēloņsakarību nespējai atsavināt zemes gabalu kā lietu kopību par cenu, kas nosegtu aizdevuma pamatsummu un procentus, turklāt kredīta līgumā paredzētajā termiņā, lai nebūtu pamats aprēķināt līgumsodu. Tāpēc prasītājai nav tiesību pretendēt uz līgumsoda saņemšanu un atbildētājs būtu atbrīvojams no līgumsoda par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu un kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu.

Turklāt prasītāja, neizsniedzot savu piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, ir nodarījusi atbildētājam zaudējumus, jo no prasītājas saņemtie līdzekļi tika novirzīti aizdevuma procentu maksājumiem, kā arī tehnisko projektu izstrādei un saskaņošanai, bet bez būvatļaujas šo līdzekļu izlietojums ir kļuvis bezvērtīgs. Prasītāja arī veica aktīvas darbības, lai saņemtu izpilddokumentu izsniegtā aizdevuma piespiedu piedziņai. Rezultātā veidojas neloģiska situācija, kurā atbildētājs nav bijis spējīgs realizēt projektu, nopelnīt un atdot aizdevumu prasītājas vainas dēļ, bet prasītāja nevis sedz nodarītos zaudējumus, bet pretendē uz visa izsniegtā aizdevuma pilnīgu piedziņu.

Šāda rīcība nav savienojama ar samērīguma un taisnīguma principiem, tāpēc atbildētājs lūdz kā zaudējumus no prasītājas piedzīt zemes gabala vērtības summu starpību, kāda tā ir ar izstrādātu un apstiprinātu detālplānojumu un inženiertīklu tehniskiem projektiem un bez tiem. Lai noteiktu zemes gabala vērtību atšķirību, sertificēts eksperts atbildētāja uzdevumā ir sniedzis atskaiti par zemes gabala novērtēšanu, kā novērtēšanas datumu nosakot 2009.gada februāri, t.i., laiku, kad atbildētājs bija lūdzis prasītājai piekrišanu būvatļaujas izsniegšanā un izšķīrās tālākais projekta liktenis. Saskaņā ar šo novērtējumu zemes gabala tirgus vērtība pie nosacījuma, ka nav izstrādāts un apstiprināts detālplānojums 2009.gada februārī varēja būt 737 200 Ls, savukārt zemes gabala tirgus vērtība pie nosacījuma, ka ir izstrādāts un apstiprināts detālplānojums ar inženiertīklu tehniskiem projektiem 2009.gada februārī varēja būt 1138 000 Ls.

Starpība starp novērtējumā norādītajām summām ir 570 287,02 EUR (400 800 Ls), kas ir atbildētājam nodarītie zaudējumi un izpaužas kā nespēja atsavināt zemes gabalu kā lietu kopību kopā ar akceptētiem tehniskiem projektiem, tāpēc šī summa ir piedzenama no prasītājas kā vainojamās personas, kas likusi apzinātu un nepamatotu šķēršli būvatļaujas saņemšanai, neizsniedzot savu hipotekārā kreditora piekrišanu būvatļaujas saņemšanai /nosaukums/ ciema inženierkomunikāciju un ceļa izbūvei. Šādos apstākļos pastāv visi zaudējumu atlīdzības priekšnosacījumi, lai no prasītājas tiktu piedzīti minētie zaudējumi.

Pretprasība pamatota ar Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu, Civillikuma 1657., 1770., 1771., 1772., 1773. un 1775.pantu, 1997.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" 110., 116.punktu.

[3] Prasītāja AS „Trasta Komercbanka" rakstveida paskaidrojumā par pretprasību norādījusi, ka to neatzīst, jo tajā ietvertie apgalvojumi ir nepatiesi un izteikti nolūkā atbrīvoties no kredīta līguma saistību izpildes, kā arī kavēt celtās prasības par parāda piedziņu izskatīšanu.

Kredīta summas piešķiršanas mērķis atbilstoši kredīta līguma I.daļas 2.punktam bija pārkreditācija un celtniecības darbi. Tādējādi atbildētāja apgalvojums par to, ka aizdevumā tika paredzēti līdzekļi aizdevuma procentu maksājumiem un paredzamie procentu maksājumi tika iekļauti aizdevuma pamatsummā, neatbilst patiesībai. Bet atbildētāja rīcība, novirzot no bankas saņemtos līdzekļus kredīta procentu maksājumiem, ir pretrunā ar kredīta līguma nosacījumiem.

Tāpat neatbilst patiesībai atbildētāja apgalvojums par pušu telefonsarunu 2009.gada janvārī. Bankā 2009.gada 19.janvārī tika saņemts atbildētāja rakstveida iesniegums, kurā, atbildot uz bankas 2009.gada 13.janvāra brīdinājumu Nr.06-02.8.1/78 par uzņemto saistību neizpildi, atbildētājs lūdza piešķirt viņam aizdevuma atmaksas brīvdienas līdz 2009.gada 30.jūnijam. Šajā iesniegumā atbildētājs nav minējis lūgumu nosūtīt viņam vai /pers. H/ bankas piekrišanu būvatļaujas saņemšanai /nosaukums/ ciema inženierkomunikāciju un ceļa izbūvei.

Sakarā ar minēto atbildētāja iesniegumu jau 2009.gada 23.janvārī bankas kredītkomitejas sēdē tika izskatīts jautājums par /pers. F/ piešķirtā kredīta pamatsummas maksājumu atlikšanu, un tika pieņemts lēmums piedāvāt pārformēt atbildētājam piešķirto kredītu kā finanšu līzingu ar termiņu līdz 2012.gada 30.janvārim. Tā kā 2009.gada 2.februārī nomira nodrošinājuma īpašnieks /pers. H/, tad kredītkomitejas lēmuma izpilde kļuva neiespējama. Ja jautājums par piekrišanas izsniegšanu būvatļaujas saņemšanai būtu bijis ierosināts no /pers. F/ vai /pers. H/ puses, tad šis jautājums būtu izskatīts minētajā bankas kredītkomitejas sēdē.

Turklāt /pers. F/ nebija tiesību vērsties bankā ar lūgumu izsniegt viņam piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, jo saskaņā ar 1997.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" 31.punktu būvniecību var ierosināt nekustamā īpašuma īpašnieks, valdītājs, nomnieks, lietotājs vai to pilnvarota persona (projekta vadītājs). Atbilstoši minētajiem noteikumiem būvatļauja izsniedzama pasūtītājam saskaņā ar Būvniecības likuma 6.pantu. Pasūtītājs Būvniecības likuma izpratnē ir nekustamā īpašuma īpašnieks, valdītājs vai lietotājs, kura uzdevumā, pamatojoties uz noslēgto līgumu, tiek veikta būvniecība, kā arī pašvaldība, veicot sagruvušo būvju un kultūras pieminekļu sarakstā esošo būvju savešanu kārtībā vai nojaukšanu vai patvaļīgās būvniecības objektu nojaukšanu.

Saskaņā ar ierakstu zemesgrāmatā nekustamais īpašums piederēja atbildētāja tēvam /pers. H/. Arī hipotēkas līgumā, kas noslēgts starp starp banku un /pers. H/, norādīts, ka nekustama īpašuma /nosaukums/ valdītājs ir pats ieķīlātājs. Neviens cits dokuments, kas liecinātu par atbildētāja tiesībām lietot, iznomāt vai valdīt ieķīlāto objektu bankai netika iesniegts. Pieļaujot, ka /pers. G/ varētu rīkoties kā nekustamā īpašuma īpašnieka /pers. H/ pilnvarotais pārstāvis, jāņem vērā Latvijas Republikas Civillikuma 2312.pants. Līdz ar to pēc /pers. H/ nāves bankas piekrišanas izsniegšana /pers. G/ vai jebkurai citai personai nebija iespējama. Šo informāciju banka paziņoja arī /pers. G/ 2009.gada 5.maija vēstulē Nr.06-02.8.1/1500, atbildot uz atbildētāja 2009.gada 31.marta iesniegumu, kurā pirmo reizi tika minēts par bankas piekrišanas būvatļaujas saņemšanai pieprasīšanu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs nav izpildījis uzņemtas saistības jau 2008.gada 28.decembrī, neizdarot maksājumu aprēķināto kredīta procentu samaksai. Patiesie atbildētāja saistību neizpildes iemesli tika minēti viņa pašrocīgi parakstītā 2009.gada 16.janvāra vēstulē, kurā norādīts, ka sakarā ar negaidītu un neprognozētu pasaules ekonomisko krīzi, kas skāra arī viņa ģimeni un biznesu, pašlaik izveidojas parāds bankai, jo atbildētājam nopietni samazinājās ienākumi, viņa ģimenes materiālais stāvoklis pašlaik strauji pasliktinājies. Līdz ar to Civillikuma 1657.panta piemērošanai bankas un atbildētāja strīdā nav pamata.

Tāpat nav pamata piedzīt no bankas zaudējumus 400 800 Ls apmērā. Savu nespēju izpildīt uzņemtās saistības atbildētājs pamatojis ar nespēju atsavināt zemes gabalu, bet no zemesgrāmatas ierakstiem nepieder izriet, ka tas nekad nav piederējis /pers. G/. Līdz ar to atbildētājs savas pozīcijas pamatojumam un zaudējumu apmēra aprēķināšanai izmantojis sev nepiederošu īpašumu, kura atsavināšana arī nebūtu iespējama zemesgrāmatas nodalījumā par labu /pers. K/ reģistrētās aizlieguma atzīmes dēļ, kas ierakstīta, pamatojoties uz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2009.gada 13.janvāra lēmumu lietā Nr.C04203309.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 5.septembra protokollēmumu lietā kā trešā persona pieaicināta /pers. F/, jo prasība vērsta arī pret /pers. H/ mantojuma masu, bet viņa ir pieņēmusi /pers. H/ atstāto mantojumu.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 25.aprīļa spriedumu daļēji apmierināta AS „Trasta Komercbanka" prasība un pilnīgi noraidīta /pers. G/ pretprasība.

AS „Trasta Komercbanka" labā no /pers. G/ piedzīts pamatparāds 700 000 EUR apmērā, lietošanas procenti par laika periodu no 2008.gada 28.novembra līdz 2009.gada 5.februārim 8961,85 EUR apmērā, līgumsods 1326,44 EUR apmērā, tiesas izdevumi – valsts nodeva 2776,95 EUR apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR apmērā - kopā piedzenot 713 069,94 EUR, tajā skaitā vēršot piedziņu uz /pers. H/ mantojuma masā ietilpstošo nekustamo īpašumu /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā.

AS „Trasta Komercbanka" noteiktas tiesības saņemt no /pers. G/ par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) likumiskos 6% no nesamaksātās pamatparāda summas. Pārējā daļā AS „Trasta Komercbanka" prasība par līgumsoda un lietošanas procentu piedziņu noraidīta.

Tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīda par to, ka prasītāja savas no kredīta līguma un papildus vienošanām izrietošās saistības izpildījusi, izsniedzot atbildētājam kredītu, kā tas redzams arī no atbildētāja konta pārskata, savukārt atbilstoši kredīta līguma un papildus vienošanās nosacījumiem atbildētājs /pers. G/ uzņēmies pienākumu veikt kredīta atmaksu sākot ar 2009.gada februāri, bet kredītprocentu samaksu saskaņā ar grafiku līdz katra mēneša 28.datumam, pēdējo kredītprocentu maksājumu jāveic 2012.gada 30.janvārī.

No lietas materiāliem tiesa konstatējusi, ka sākot no 2008.gada 28.decembra atbildētājs /pers. G/ vairs nav veicis kredītprocentu maksājumus saskaņā ar kredīta līguma un papildus vienošanos nosacījumiem, līdz ar to atbildētājs ir pieļāvis nokavējumu Civillikuma 1652.panta izpratnē. Tādējādi iestājās kredīta līguma II daļas 5.1.punkta, 5.1.1.punkta nosacījumi.

Tiesa atzinusi, ka šādos apstākļos prasītājai bija tiesības vienpusēji atkāpties no kredīta līguma, ko tā arī izmantojusi 2009.gada 21.janvārī, kad vienpusēji atkāpās no kredīta līguma un pieprasīja visu saistību pirmstermiņa izpildi. Līdz ar to tiesa atzinusi, ka prasītājas labā piedzenama pamatparāda summa 700 000 EUR apmērā, kā arī lietošanas procenti un līgumsods līdz laika periodam, kad prasītāja vienpusēji atkāpās no kredīta līguma.

Tiesa norādījusi, ka attiecībā par lietošanas procentu 11 223,32 EUR piedziņu saskaņā ar kredīta līguma I daļas 4., 5.punktu, kā arī līgumsoda 206 578,96 EUR par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu un līgumsoda par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu 3421,04 EUR piedziņu, jāņem vērā datums, kad prasītāja saskaņā ar kredīta līguma II daļas 5.1.punktu ir vienpusēji izbeigusi minēto līgumu, t.i. ar 2009.gada 21.janvāri. Minētais apstāklis ir būtisks, jo, izbeidzot līgumu, vairs nepastāv līgumisks pamats piemērot bijušā līguma noteikumus par līgumiskajiem procentiem, kā tas ir norādīts judikatūrā (*skat. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 30.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-644/2013).*

Tiesa atzinusi par nepamatotu argumentu, ka puses ir pielīgušas tiesības saņemt līgumiskos procentus un līgumsodu arī pēc līguma izbeigšanas, jo, atceļot līgumu, tiek atcelti arī tā nosacījumi un līgumiskās saistības vietā rodas saistība, kas izriet no kreditora prasījuma nekavējoties atdot pamatparādu un uzkrājušos procentus, un līgumsodu. Līdz ar to prasītājai ir tiesības saņemt kredīta nedzēsto pamatsummu, kā arī procentus un līgumsodu, kas uzkrājušies līdz līguma izbeigšanās brīdim, un tā kā tas ir kapitāls, kas atrodas pie citas personas, tad no līguma izbeigšanas brīža - arī likumiskos procentus saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu.

Tiesa ņēmusi vērā, ka, prasot piedzīt līgumiskos procentus par laika periodu pēc līguma izbeigšanas, tiek izvirzīts prasījums, kas apmēra ziņā ietver prasījumu par likumisko procentu piedziņu, tāpēc atzinusi, ka prasītājai par laika posmu no 2009.gada 21.janvāra līdz sprieduma izpildei ir tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka prasītājas prasība daļā par lietošanas procentu par laika periodu no 2009.gada 21.janvāra līdz 2009.gada 5.februārim, līgumsoda par kredīta līdzekļu samaksas termiņa neievērošanu par laika periodu no 2009.gada 6.februāra līdz 2010.gada 20.decembrim un līgumsoda par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu par laika periodu no 2009.gada 21.janvāra līdz 2010.gada 20.janvārim piedziņu kā nepamatota ir noraidāma, nosakot prasītājai tiesības par laika posmu no 2009.gada 21.janvāra līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda atbilstoši Civillikuma 1753.,1759.,1765.pantam.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka prasītājas prasība apmierināma daļā par pamatparāda 700 000EUR, lietošanas procentu par laika periodu no 2008.gada 28.novembra līdz 2009.gada 21.janvārim 8961,85 EUR un līgumsoda 1326,44 EUR piedziņu no atbildētāja.

Attiecībā par prasījumu vērst piedziņu uz /pers. H/ mantojuma masu, kurā ietilpst nekustamais īpašums /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā, pamatojoties uz 2007.gada 31.janvāra hipotēkas līgumu, kas kalpo par nodrošinājumu atbildētāja saistībām, tiesa konstatējusi, ka minētā īpašuma īpašnieks /pers.H/ ir nomiris. 2010.gada 5.janvārī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēts notāra sludinājums par mantojuma atstājēju /pers. H/ ar aicinājumu mantiniekiem pieteikties uz mantojumu 6 mēnešu laikā no publikācijas datuma. Lietā nav strīda, ka uz /pers. H/ mantojumu ir pieteicies atbildētājs /pers. G/ un trešā persona /pers. F/, taču minētais nekustamais īpašums zemesgrāmatā nav pārreģistrēts no /pers. H/ uz citas personas vārdu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1278.pantu, kā arī ņemot vērā Civillikuma 383.pantu, saskaņā ar kuru mantojums ir juridiska persona, un mantojums var iegūt tiesības un uzņemties saistības, tiesa atzinusi, ka parāda piedziņa ir vēršama uz /pers. H/ mantojuma masā ietilpstošo nekustamo īpašumu /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā.

Atsaucoties uz Civillikuma 1770., 1775., 1779.pantu un tiesību doktrīnā norādītajiem zaudējumu atlīdzības pienākuma noteikšanas priekšnoteikumiem, no kuriem iztrūkstot kaut vienam zaudējumu atlīdzības pienākums neiestājas, tiesa atzinusi, ka atbildētāja pretprasība par viņa atbrīvošanu no nelabvēlīgām nokavējuma sekām un zaudējumu piedziņu ir noraidāma.

Tiesa noraidījusi kā nepamatotu un neatbilstošu lietas faktiskajiem apstākļiem atbildētāja argumentu, ka nespēja izpildīt kredīta līguma saistības, tajā skaitā atmaksāt termiņā pamatsummas un procentu maksājumus, radās prasītājas rīcības rezultātā, jo pēdējā nepamatoti neizsniedza hipotekārā kreditora piekrišanu būvatļaujas saņemšanai. Tiesa konstatējusi, ka 2009.gada 5.maija vēstulē prasītāja informējusi atbildētāju, ka būvatļaujas izsniegšana nav iespējama sakarā ar to, ka nekustamā īpašuma īpašnieks /pers. H/ ir miris, bet bankas rīcībā nav informācija par /pers. H/ mantiniekiem.

Fakts, ka ieķīlātajam nekustamajam īpašumam pēc /pers. H/ nāves netika reģistrēti nākamie īpašnieki, bet pats atbildētājs neveica nekādas darbības, lai nostiprinātu savas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, tiesas ieskatā, ir objektīvs apstāklis, kas bijis pamatā piekrišanas būvatļaujas saņemšanai neizsniegšanai. Šādos apstākļos piekrišana būvatļaujas saņemšanai neizsniegšana nav vērtējama kā prasītājas prettiesiska rīcība, ņemot vērā, ka nav konstatējams ne līgumisks, ne arī likuma pārkāpums no prasītājas puses.

Tāpat konkrētajā gadījumā nav konstatējama prasītājas prettiesiska rīcība, kā arī paši zaudējumi atbildētājam, jo atšķirīga atbildētājam nepiederoša īpašuma vērtība pati par sevi nav mantisks pamatums Civillikuma 1770.panta izpratnē.

[6] /pers. G/ iesniedzis apelācijas sūdzību par minēto spriedumu, pārsūdzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 25.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru apmierināta AS „Trasta Komercbanka" prasība un noraidīta atbildētāja pretprasība.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa pareizi konstatējusi tiesisko pamatu zaudējumu atlīdzības priekšnoteikumiem, taču formāli un virspusēji izvērtējot lietas apstākļus un pierādījumus lietā, nepamatoti nav saskatījusi zaudējumu atlīdzības pienākuma iestāšanos.

Nevar piekrist tiesas secinājumam, ka atbildētāja nespēja izpildīt kredīta līguma saistības sakarā ar prasītājas rīcību, neizsniedzot piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. No pretprasībā norādītā un ar pierādījumiem lietā apstiprinās apstāklis, ka atbildētājs ņēma aizdevumu bankā nolūkā attīstīt zemes gabalu, pārdot to par lielāku maksu un no peļņas norēķināties ar prasītāju. Lietas materiālos atrodas Babītes novada būvvaldes apliecinājumi par akceptētiem tehniskajiem projektiem zemes gabalam. Liela daļa no saņemtā aizdevuma tika investēta, lai izstrādātu un saskaņotu tehniskos projektus, un tikai bankas kā hipotekārā kreditora piekrišana bija nepieciešama, lai uzbūvētu šos tehniskos projektus dabā.

Nevarētu būt šaubas par to, ka tāda zemes gabala tirgus vērtība, kurā ir ierīkotas komunikācijas dzīvojamo māju ciemata izveidošanai, ir lielāka par

vienkāršu zemes gabalu. Tāpat nevarētu būt šaubas par to, ka gadījumā, ja neizdodas īstenot ieceri – attīstīt zemes gabalu un atsavināt to par ievērojami augstāku vērtību – atbildētājs nebūs spējīgs atdot lielāku naudas summu, nekā ir aizņēmies, īpaši apstākļos, kad ievērojama daļa no aizņēmuma tika ieguldīta zemes gabala tehnisko projektu izstrādei un saskaņošanai. Tādējādi tiesas secinājums nav pietiekami argumentēts, lai varētu atzīt, ka piekrišanas neizsniegšana būvatļaujas saņemšanai nav ietekmējusi projekta realizēšanas iespēju un vienlaikus zemes gabala /nosaukums/ iespējamo vērtību, un nav radījusi nekādu šķēršļus apelatoram atdot pamatsummu, lietošanas procentus.

Tiesa ir vērtējusi pierādījumus virspusēji, nevis kopsakarā un tādējādi nonākusi pie nepareiziem secinājumiem lietā. Vērtējot prasītājas 2009.gada 5.maija atbildi uz atbildētāja 2009.gada 31.marta iesniegumu, secināms, ka tā nekādā veidā nenoliedz 2009.gada 31.marta iesniegumā minētos faktus par to, ka ir telefonsarunā apsolījusi nekavējoties nosūtīt piekrišanu būvatļaujas saņemšanai. Līdz ar to vēlāk prasītāja savu nostāju mainīja.

Prasītāja cenšas noliegt apstākli, ka atbildētājs jau 2009.gada janvārī, darbojoties kā /pers. H/ pilnvarotais pārstāvis, bija lūdzis un saņēmis prasītājas apsolījumu nekavējoši izsniegt piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, kam tiesa nav pievērsusi uzmanību. Turklāt prasītāja nav pierādījusi nevienu apstākli, kas attaisnotu tās klusēšanu 2009.gada 5.maija atbildes sagatavošanā. Pēc atbildētāja pieprasījuma izsniegt piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, prasītāja nenoliedza neattaisnotu bezdarbību, kas vienlaicīgi ir klasificējama kā prettiesiska rīcība.

Tā kā atļaujas pieprasījums tika izteikts /pers. H/ dzīvam esot, tad faktam, ka viņš vēlāk nomira, nav tiesiskas nozīmes, jo piekrišana būvatļaujas saņemšanai ir adresējama un nepieciešama būvvaldei, nevis /pers. H/. Ņemot vērā Civillikuma 383.pantu, ka mantojums ir juridiska persona, var iegūt tiesības un uzņemties saistības, tad prasītājai nebija šķēršļu izsniegt piekrišanu būvatļaujas saņemšanai /pers. H/ mantojuma masai.

Gadījumā, ja būvatļauja akceptēto tehnisko projektu derīguma laikā netiek izņemta, tad šie projekti kļūst bezvērtīgi, jo uz to pamata būvatļauju tehnisko projektu realizācijai nav iespējams saņemt. Šis apstāklis bija zināms arī prasītājai, arī tāpēc sarunas par piekrišanas saņemšanu tika risinātas operatīvi telefoniski, nevis rakstveidā.

Tiesas secinājums, ar kuru pamatota pretprasības noraidīšana, nav pamatots, jo ir virspusējs, formāls un izdarīts, neiedziļinoties strīda būtībā. Nav strīda par to, ka /pers. H/ miris 2009.gada 2.februārī, bet termiņš būvatļaujas izņemšanai bija 2009.gada 12.marts, kamēr bija derīgs pirmais tehniskais projekts, kas tika saskaņots 2007.gada 12.martā. Vadoties no tiesas secinātā, atbildētājam bija iespēja 40 dienu laikā nokārtot mantojuma lietu. Taču šāds secinājums ir pretrunā ar Notariāta likuma 262.pantu, tāpēc šādos apstākļos fiziski nav iespējams pabeigt mantojuma lietu, saņemt mantojuma apliecību un reģistrēt īpašuma tiesības zemesgrāmatā.

Tiesa nepamatoti noraidījusi pretprasību, jo pastāv visi zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi, proti, prasītājas bezdarbībā ir konstatējama prettiesiska rīcība, ar kuru apelatoram, ir nodarīti zaudējumi, un pastāv cēloniskais sakars starp apelatoram nodarītajiem zaudējumiem un prasītājas prettiesisko rīcību. Tiesa nepareizi ir novērtējusi lietas apstākļus un pierādījumus, kā rezultātā nav konstatējusi prasītājas prettiesisku rīcību, tāpēc arī nepamatoti noraidīts atbildētāja prasījums par atsvabināšanu no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām – līgumsoda par kredīta procentu samaksas termiņa neievērošanu. Konstatējot prasītājas rīcības prettiesiskumu, šis apstāklis ir pārvērtējams kopā ar prasījumu par zaudējumu piedziņu.

[7] AS „Trasta Komercbanka" paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādījusi, ka tā nav pamatota un ir pilnībā noraidāma, jo pirmās instances tiesa ir pareizi novērtējusi lietas apstākļus un pierādījumus, nesaskatot parādnieka zaudējumu atlīdzības pienākuma iestāšanos. Pat gadījumā, ja būtu iespējams izsniegt /pers. H/ hipotekārā kreditora piekrišanu būvatļaujas saņemšanai, šī dokumenta izsniegšana nevarētu uzlabot parādnieka maksātspēju tā kā projekta īstenošanai dabā būtu nepieciešami ievērojami naudas resursi, par kuru trūkumu parādnieks paziņoja prasītājai jau 2009.gada 16.janvāra vēstulē. Līdz ar to faktiskā situācija neapstiprina atbildētāja apgalvojumus apelācijas sūdzībā.

[8] Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas sēdē prasītāja AS „Trasta Komercbanka" pārstāvji /pers. D/ un zvērināta advokāta palīdze Svetlana Aleksejeva prasību uzturēja atsaucās uz tajā un tiesas spriedumā norādītajiem argumentiem. Līdz ar to arī pretprasību neatzina.

Atbildētāja /pers. G/ pārstāvis zvērināts advokāts Egmonts Ekerts prasību neatzina. Uzturēja apelācijas sūdzību un pretprasību, atsaucās uz tajās norādītajiem argumentiem.

M o t ī v u d a ļ a

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta atzīst, ka prasība pamatota un apmierināma.

Civilprocesa likuma 432.panta piektajā daļā noteikts, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams un tam pievienojas.

[10] Kā redzams no lietas materiāliem, 2007.gada 31.janvārī starp AS „Trasta Komercbanka" kā aizdevēju un /pers. G/ kā aizņēmēju tika noslēgts kredīta līgums Nr.HK-198/2007 ar 2007.gada 9.februāra vienošanos Nr.1 par grozījumiem 2007.gada 31.janvārī kredīta līgumā Nr.HK-198/2007 un 2008.gada 19.februāra vienošanos Nr.2 par grozījumiem kredīta līgumā Nr.HK- 198/2007, saskaņā ar kuru prasītāja izsniedza atbildētājam kredītu 700 000 EUR apmērā. Kredīta izsniegšanas faktu apliecina pieteikumam pievienotais parādnieka konta pārskats.

No kredīta līguma izrietošo saistību izpildes nodrošināšanai saskaņā ar 2007.gada 31.janvāra hipotēkas līgumu Nr.HK-198/1/2007 ar 2007.gada 9.februāra vienošanos Nr.1 par grozījumiem 2007.gada 31.janvārī hipotēkas līgumā Nr.HK-198/1/2007 prasītājas labā tika ieķīlāts nekustamais īpašums - /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā, kas reģistrēts Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas Babītes pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/ar kadastra numuru /numurs A/un sastāv no zemes gabala 26,05 ha platībā.

Saskaņā ar kredīta līguma II daļas 5.1.punkta nosacījumiem aizdevējam ir tiesības vienpusēji atkāpties no šī līguma un pieprasīt no aizņēmēja pirmstermiņa aizdevuma atmaksu, kredītprocentu un aprēķinātā līgumsoda samaksu. Savukārt aizņēmējam ir pienākums veikt minētos maksājumus 10 darba dienu laikā no aizdevēja paziņojuma par vienpusēju atkāpšanos no kredīta līguma nosūtīšanas dienas, gadījumā, ja aizdevējs ir konstatējis jebkuru no līgumā minētajiem apstākļiem, tajā skaitā 5.1.1.punktā noteikto - aizņēmējs ir nokavējis jebkuru no šajā līgumā noteikto saistību izpildes termiņu vairāk kā par 15 kalendārajam dienām.

No lietas materiāliem redzams, ka sākot no 2008.gada 28.decembra atbildētājs vairs nav veicis kredītprocentu maksājumus saskaņā ar kredīta līguma un papildus vienošanos nosacījumiem, līdz ar to pieļāvis nokavējumu Civillikuma 1652.panta izpratnē. Tādējādi iestājās kredīta līguma II daļas 5.1.punkta, 5.1.1.punkta nosacījumi.

Pie šiem apstākļiem prasītājai bija tiesības vienpusēji atkāpties no kredīta līguma, ko tā arī izmantojusi 2009.gada 21.janvārī, kad vienpusēji atkāpās no kredīta līguma un pieprasīja visu saistību pirmstermiņa izpildi un saskaņā ar kredīta līgumu atmaksāt saņemto un neatmaksāto kredītlīdzekļu summu, samaksāt uzskaitītos un nesamaksātos kredītprocentus, kā arī samaksāt par maksājumu kavējumiem aprēķināto līgumsodu par katru nokavējuma dienu līdz attiecīgā maksājuma faktiskajam samaksas brīdim.

Paziņojumā atbildētājs arī tika brīdināts, ka maksājuma saistību neizpildes gadījumā prasītāja vērsīs piedziņu uz bankas labā ieķīlāto mantu, t.i. /pers. H/ piederošo nekustamo īpašumu.

Tādējādi pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka prasītājas labā piedzenama pamatparāda summa EUR 700 000 apmērā, kā arī lietošanas

procenti par laika periodu no 28.novembra līdz 2009.gada 21.janvārim EUR 8961,85 un līgumsods EUR 1326,44, t.i., līdz laika periodam, kad prasītāja vienpusēji atkāpās no kredīta līguma. Piedzenama arī valsts nodeva, ko samaksājusi prasītāja EUR 2776,95, bet kopā EUR 710 288,29, piedziņu vēršot uz /pers. H/ mantojuma masā ietilpstošo nekustamo īpašumu /nosaukums/, Babītes pagastā, Babītes novadā.

[11] Civillietu tiesu palāta atzīst, ka nepamatots un neatbilstošs lietas faktiskajiem apstākļiem ir atbildētāja arguments, ka nespēja izpildīt kredīta līguma saistības, tajā skaitā atmaksāt termiņā pamatsummas un procentu maksājumus, radušās prasītājas rīcības rezultātā, tā kā pēdējā nepamatoti nav izsniegusi hipotekārā kreditora piekrišanu būvatļaujas saņemšanai.

Kā redzams no lietas materiāliem, - 2009.gada 5.maija vēstulē prasītāja informējusi atbildētāju, ka būvatļaujas izsniegšana nav iespējama sakarā ar to, ka nekustamā īpašuma īpašnieks /pers. H/ ir miris, bet bankas rīcībā nav informācija par /pers. H/ mantiniekiem.

Civillietu tiesu palāta uzskata, ka fakts, ka ieķīlātajam nekustamajam īpašumam pēc /pers. H/ nāves netika reģistrēti nākamie īpašnieki, bet pats atbildētājs neveica nekādas darbības, lai nostiprinātu savas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, ir objektīvs apstāklis, kas bijis pamatā piekrišanas būvatļaujas saņemšanai neizsniegšanai. Šādos apstākļos piekrišana būvatļaujas saņemšanai neizsniegšana nav vērtējama kā prasītājas prettiesiska rīcība, ņemot vērā, ka nav konstatējams ne līgumisks, ne arī likuma pārkāpums no prasītājas puses.

Tāpat konkrētajā gadījumā nav konstatējama prasītājas prettiesiska rīcība, kā arī paši zaudējumi atbildētājam, jo atšķirīga atbildētājam nepiederoša īpašuma vērtība pati par sevi nav mantisks pamatums Civillikuma 1770.panta izpratnē.

[12] Iepriekš konstatētajos apstākļos Civillietu tiesu palāta atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti noraidījusi pretprasību, savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai un pretprasības apmierināšanai.

Vērtējot apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, Civillietu tiesu palāta secina, ka apelācijas sūdzībā norādīti tādi apstākļi, kurus pirmās instances tiesa savā spriedumā jau izvērtējusi un devusi tiem pareizu novērtējumu.

[13] Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa paredz, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Ņemot vērā, ka AS „Trasta Komercbanka" prasība pret /pers. G/ ir apmierināma, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, AS „Trasta Komercbanka" labā no /pers. G/ ir piespiežami tiesas izdevumi, kas radušies sakarā ar valsts nodevas samaksu EUR 2776,95 apmērā.

Lietas izskatīšanas gaitā ir radušies tiesas izdevumi – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi tiesas pavēstu nosūtīšanai, kas nebija samaksāti iepriekš, kopumā EUR 16,43 apmērā, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas nosacījumiem piespriežami no /pers. G/ valsts labā.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Vadoties no Civilprocesa likuma 432. – 434.panta, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

n o s p r i e d a

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, tajā skaitā piedziņu vēršot uz /pers. H/ mantojuma masā ietilpstošo nekustamo īpašumu /nosaukums/, Babītes pagasts, Babītes novads, kadastra Nr. /numurs A/, Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas Babītes pagasta zemesgrāmatu nodalījumā Nr./numurs B/, par labu AS „Trasta Komercbanka", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, pamatparādu EUR 700 000 (septiņi simti tūkstoši *euro*), lietošanas procentus par laika periodu no 2008.gada 28.novembra līdz 2009.gada 5.februārim EUR 8961,85 (astoņi tūkstoši deviņi simti sešdesmit viens *euro* un 85 centi), līgumsodu EUR 1326,44 (viens tūkstotis trīs simti divdesmit seši *euro* un 44 centi), tiesas izdevumus - valsts nodevas atmaksu EUR 2776,95 (divi tūkstoši septiņi simti septiņdesmit seši *euro* un 95 centi), - kopā EUR 710 288,29 (septiņi simti desmit tūkstoši divi simti astoņdesmit astoņi *euro* un 29 centi).

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 16,43 (sešpadsmit *euro* un 43 centi).

Noteikt AS „Trasta Komercbanka", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, tiesības saņemt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) likumiskos 6 procentus no nesamaksātās pamatparāda summas.

/pers. G/, personas kods /personas kods/, pretprasību pret AS „Trasta Komercbanka", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par parādnieka atbrīvošanu no nelabvēlīgām nokavējuma sekām un zaudējumu piedziņu – noraidīt.

Spriedumu lietas dalībnieki var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no tiesas paziņotā pilna sprieduma sastādīšanas datuma, iemaksājot drošības naudu EUR 300.

Pilns spriedums sastādīts 2016. gada 6. decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese (paraksts) M.Katlapa

Tiesneses (paraksts) G.Freimane

(paraksts) S.Krūmiņa

NORAKSTS PAREIZS
Augstākās tiesas
Civillietu tiesu palātas tiesnese M.Katlapa
Rīgā 2016.gada 7.decembrī